

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.
Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —
Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.
Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.



Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter
nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega zna-
čaja stane beseda Din 1.— V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta
Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša
mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—, Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 11

Sobota, 6. februarja 1937

Leto XII

Državni proračun v finančnem odboru parlamenta

je v polnem teku. Zanimivo pa je, da se pri teh debatah, kar je razvidno iz časopisnih poročil, ne omenja položaj delavstva in uradništva v državni službi ozir. v službi državnih podjetij.

Ako se vprašanja, ki se tičejo materialnega poboljšanja državnih uslužbencev, ne bodo rešila ob priliki proračunske razprave v finančnem odboru, skoro gotovo tudi plenum skupščine ne bo kaj drugega sklenil.

Organizacije državnih uslužbencev bi morale biti v tem trenutku najbolj aktivne; sklicevati bi morale zborovanja in s tem opozarjati parlament na se, ako že v parlamentu samem nimajo nikogar, ki bi branil njihove interese.

Proračun notranjega ministristva se poveča

Poročilo ministra dr. Kreka bo znašal proračun notranjega ministristva, ki izkazuje 538 milijonov izdatkov, ker bodo iznova namestili 232 uradnikov za notranjo upravo in 272 stražnikov. Povečanje službenega aparata je postalo potrebno zaradi poglobljene komunistične delavnosti in večje kriminalnosti. Minister je tudi povedal, da se je uradni aparat 1934 preveč skrčil, ker je bilo odslovljenih 576 oseb iz službe.

Finančni odbor je proračun iz navedenih tehtnih razlogov sprejel v načelu in podrobnostih.

Vojni proračun

V vojaške in mornariške namene votira odsekovi predlog v narodni skupščini 2459 milijonov dinarjev, to je 150 milijonov več kakor lani.

Velenjski rudnik — bano-vinski

Minister za šume in rude Gjuro Jankovič je poročal v finančnem odseku, da je velenjski premogovnik za državo pasiven. V eksploataciji banovine bi zaradi razširjenja elektrifikacije utegnil postati rentabilen. Vlada bo poizkušala prepustiti premogovnik dravski banovini.

700 rudarjev stavka

v rudniku Jarando

V rudniku Jarando pri Raški v Srbiji je stopilo v stavko 700 delavcev, ki zahtevajo urejene delovne razmere in povišanje več kot mizernih mezd.

Uprava rudnika se izgovarja, da se nahaja v težkem položaju. Vsekakor pa v lažjem, kot rudarji.

Stavko vodi Savez rudarjev, ki je priključen URSSJ.

Stavka v splitski cementarni

1600 delavcev v gibanju

V Splitu so se pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe med cementarno in delavstvom razbila. V stavko je zaradi tega stopilo 1600 delavcev. Delodajalci ne pristanejo niti na najmanjše zvišanje mezd.

Poštna hranilnica dela z dobičkom. Njen čisti dobiček v preteklem letu je znašal 59.17 milijonov dinarjev. Država je dobila od tega 39.17 milijonov dinarjev. Od obstoja je hranilnica imela 407 milijonov dinarjev čistega dobička; od tega je prešla država 209 milijonov dinarjev.

Usoda § 219. o. z. za rudarje

Kaj bo z bolézenskimi šihti za rudarje in druge, zavarovane pri bratovskih skladnicah?

Kakor znano, so imeli do 1. aprila 1936 vsi delavci brez izjeme pravico do mezde 1 tedna v slučaju bolezni po § 219 obrtnega zakona. Z lanskim finančnim zakonom od 1. aprila 1936 pa so izgubili to ugodnost. Vsi delojemalci, ki so zavarovani pri bratovskih skladnicah in smejo sedaj zahtevati le po § 1154b občega državlanskega zakona razliko med hranarino in mezdo, tako da dobijo v slučaju bolezni le toliko, kolikor znaša skupna mezda in nikakega približka za bolezen.

Obljuba »Slovenca« in dr. Kreka.

Med rudarji je to zapostavljanje napram drugim delavcem vzbudilo umljivo ogorčenje, ki se je pokazalo zlasti o priliki shodov pred volitvami v revirjih, zlasti v Guštanju, Hrastniku in Trbovljah. To je razvidno iz »Slovenca«, ko je poročal o volil. gibanju preteklo jesen v delavskih centrih. V št. 281. dne 6. decembra 1936

pa je pisal »Slovenec« v notici »Trbovlje«, »Shod ministra dr. Kreka v Trbovljah«, da so poslušalci poslušali dr. Kreka v največji tišini in z zanimanjem, posebno, ko je govoril, kako je današnja vlada zboljšala gospodarski položaj, ko so dobili stotisoči zaposlenja in da je izdelala uredbo o minimalnih mezdah. Nadalje, da je važna za Trbovlje uredba o invalidnem in starostnem zavarovanju, ki bo v korist delavcem cementarna, podjetja Haucka in drugih zasebnih podjetij.

»Slovenec« je poročal nato dobesedno:

»Zavarovani bodo od sedaj tako, kot so naši rudarji. — § 219 bo popolnoma uveljavljen z novim proračunom in to po izrečnem zagotovitju ministra šum in rud. — Izdeluje se rudarski zakon in poskrbeli bomo, da bodo naši rudarji pri njem sodelovali.«

In kaj pravi novi proračun?

Dobili smo pa v roke »predlog finansijskega zakona za god. 1937-38«, ki se ravno sedaj razpravlja v skup-

ščini in tam določa § 55 toč. 3 v oddelku ministrstva šum in rud za bodoče leto sledeče:

»Služboprimac kod rudarsko-topioničkih preduzeća, osiguran kod bratimske blagajne, u slučaju sprečenosti u službovanju bolešću ili nesrečnim slučajem — nema — pravo na platu od preduzeća u smislu § 219 zakona o radnjama.«

»Slovenec« je torej dne 6. decembra 1936, to je pred volitvami v občino Trbovlje neresnično poročal, da je minister šum in rud izrečno zagotovil zopetno popolno uveljavljenje § 219 z novim proračunom in je sedaj stvar narodnih poslancev, da dosežejo popravilo škode rudarjem.

Zato ni treba drugo, kakor da se v § 55 toč. 3 spremeni besedica

nema v besedo ima...

Rudarji in topilničarji, brigajte se za svoje pravice, sedaj je še čas, posebno, če je minister šum in rud že dal izrečno zagotovilo ministru dr. Kreku.

Italija in Turčija

Italija urejuje vprašanja Sredozemskega morja.

Te dni sta se sestala v Milanu Mussolinijev zet in zunanji minister grof Ciano in turški zunanji minister Rudži Aras.

Med Italijo in Turčijo vlada napetost že od l. 1911, odkar je Italija zasedla Libijo in potem otočje Dodekanez.

Razvoj prilik na vzhodni obali Sredozemskega morja, težnja narodov, ki tam prebivajo, da postanejo samostojni in neodvisni, dela Italiji preglavice in skrbi. Njeni interesi so ogroženi, ogrožena zlasti njena pot skozi Suez, ako se ne sporazume z narodi, ki so gospodarji ali pa bodo skoro samostojni gospodarji vzhodne obale Sredozemskega morja. To jo je napotilo, da išče najpoprej sporazum s Turčijo.

Turčija pa je vezana danes s svojimi sosedi, z Rusijo, potem s Francijo in Anglijo, ki imata v Mali Aziji svojo kolonijalno oz. polkolonijalno posest, vezana je pa zlasti z balkanskimi državami. Turški zunanji minister Rudži Aras je celo predsednik Balkanskega pakta. Zanimivo je, da je Rudži Aras pred potovanjem v

Milano povdaril, da gre tja ne samo kot predstavnik Turške, ampak tudi kot predsednik Balkanskega pakta.

Italija bo torej morala priznati interese Balkanske zveze. Prvi znak, da je v to pripravljena, je preorientacija Bolgarske, ki se je v Turčijo. Ne motimo se, ako trdimo, da je pakt večnega prijateljstva med Bolgarijo in Jugoslavijo bil podpisan z izrecnim pristankom Italije. S to gesto je popustila napetost na Balkanu, kajti ni mogoče, da bi Bolgarija, kot prijateljica Jugoslavije, gojila sovražne namere napram katerikoli izmed držav Balkanske zveze.

Sporazum med Bolgarijo in Jugoslavijo je moral priti popreje, predno je Italija mogla začeti razgovarjati s Turčijo radi Sredozemskega morja.

Tako mora tudi italijanski fašizem voditi računa o drugih. Zato bomo razumeli, ako Mussolini ni pristopil kot soudeleženelec k protibolševskemu paktu, ki je bil sklenjen med Nemčijo in Japonsko, iz enostavnega razloga, ker je Rusija zaveznik Turčije in s tem tvegati, da se s Turčijo sploh ne bo mogel sporazumeti.

Zveza baltičkih držav in njih skupno delo

Zveza baltičkih držav, to je, Letške, Litavske in Estonske, je bila osnovana 1934 ter je po svojih namelih precej podobna mali antanti.

V dobi obstoja te zveze imajo države za unificirane poštne, telegrafске tarife in tudi v železniškem prometu so uvedle najširšo sodelovanje.

Zveza stoji odločno na stališču Društva narodov ter z vso odločnostjo podpira države evropskega mira.

Sedaj se bavi zveza zlasti s poglobitvijo kulturnega sodelovanja, kar je bistven predpogoj razvijanja najboljših odnosov. Če bi delali povsod v tem duhu, bi pač ne bilo neprestanih kriz in sporov, ker le deviza: sodelovanje v demokratičnem sporazumu je jedro zdrave politike.

Na Poljskem je kriva kriza, da ni šol?

Stotisoči otrok brez pouka.

Poljski naučni minister Sviantoslawski je poročal v proračunskem odboru sejma, da je šolstvo na Poljskem v težkem položaju. Vzrok temu je »dolgoletna gospodarska in finančna kriza«. Velika država ima 70.000 učiteljev, dočim bi jih potrebovala za normalni pouk vsaj 100.000. Če bi hoteli dati šolski pouk otrokom, ki ga še nimajo, bi rabili v ta namen 45.000 šolskih razredov, to je za okoli 100.000 otrok. Za gradbo teh šol bi potrebovali 223 milijonov zlotov, kar bi za poljsko državo v dvajsetih letih po osamosvojitvi bila prava malenkost.

Srečen minister. Hitler je imenoval za poštnegega ministra sedanjega državnega sekretarja, ki se piše — Ohnesorge (brez skrbi). 1. 2. 37

Pred verskimi boji v Nemčiji?

Prepezen korak nemških škofov

Nemški škofi so šli v Rim in po tožili papežu, da je nacionalni socializem ali fašizem pravi sovražnik katoliške cerkve, ki jo hoče uničiti.

To naziranje se ne ujema z vaticansko politiko popolnoma. Vatikanski državni tajnik Paccelli, ki je bil pred leti nuncij v Nemčiji, se jako zavzema za protibolševiško fronto, ki jo je zaradi tega prišel v neprijeten položaj, češ, da ni prav presojal nemškega fašizma, ko je menil, da ga s svojo priključitvijo k protibolševiški fronti pridobi za koncesije cerkvi.

Nemški škofi so ostali dalje časa v Rimu, kardinala Bertrama pa so poslali v Berlin, da tam posreduje. Od razgovorov v Berlinu bo tudi odvisno, kakšno taktiko določi Vatikan vbodoče.

Po avstrijski »Reichsposti« pozovejo nemški škofi državljane in državne uradnike, da pošijajo svoje otroke dalje v katoliške šole, čeprav fašizem prepoveduje vzgojo kleru ter zahteva, da to vzgojo oskrbujejo le državna šola, mladinsko pa samo fašistične ustanove.

Za vaticansko politiko so ti dogodki presenečenje. Zato je pričakovati, da Vatikan vsaj v tem vprašanju izpremeni svojo politiko, ker s favoriziranjem fašizma in protibolševiške fronte doslej ni imel sreče in je bo imel vbodoče še manj. To je pričakovati, kakor se čuti žaljenega zaradi kršitve stoletnih privilegijev, ki jih je imel v Nemčiji.

Socialne reforme v Zedinjenih državah

Razveljavljeni zakoni znova pred kongres.

Predsednik Roosevelt javlja, da hoče predložiti kongresu vso socialno zakonodajo, ki jo je vrhovno sodišče lani razveljavilo. Z njimi hoče urediti gospodarstvo, delavske razmere in socialno preskrbo.

Protiofenziva vladinih čet pred Madridom

Zadnje tedne na frontah v Španiji ni bilo mnogo izpemb. Parkrat so poskušali nacisti pred Madridom prodreti proti vzhodu in obiti mesto, pa se jim ni posrečilo. Bili so zavrnjeni. Vse v napadu priporjene uspehe lokalnega značaja pa so vladine čete oborile z uspešnimi protinapadi. Precej razrahljal je nacistično fronto pred Madridom sunek vladinih čet na ltkz. Angeljski hrib v bližini prejšnjega letališča Getafe, južnozapadno od Madrida. Posest tega hriba je postala sedaj sporna, vsekakor pa ni več sigurno oporišče belih.

Vreme je zadnje čase zelo oviralo vse operacije pred Madridom. Ta neprostovoljni počitek so izrabile vladine čete za pripravo novih ofenzivnih sunkov na jugu Madrida v smeri

proti Toledu. Te dni so uspešno napadle na fronti Aranhuez-Valdemoro in potisnile sovražnika za osem kilometrov. Pri tem so zavzele »Kraljičin hrib«, ki obvladuje dolino do Toleda.

S tem ofenzivnim sunkom je postal položaj Francove armade pred Madridom še kočljivejši.

Pred Malago

baje pripravlja Franco novo ofenzivo. Poročila pravijo, da bodo napad podpirale tudi nacistične vojne ladje z morja. Pri pomorskih akcijah sodelujejo tudi nemške vojne ladje, ki se nahajajo vedno v bližini kraja, kjer se izvrši kakšen napad. Zlasti trdijo vladina poročila, da služijo

nemške vojne ladje kot baza za nacistična vodna letala.

Caballero ima nova pooblastila

Španski parlament (cortes) je dal na svoji seji predsedniku španske legalne vlade Caballero neomejena pooblastila, da vodi vojno proti generalu Francu do končne zmage nad njim.

Španska vlada se strinja z ustavitvijo pošiljanja inozemcev v Španijo. Za inozemce se bo po načrtu smatralo tudi Marokance, ki bi morali zapustiti Francovo vojsko, če bi se sklenila taka konvencija. Do sklepa pa — utegne priti šele v drugi polovici februarja.

Skoraj 500 milijard dinarjev

se potroši 1936 in 1937 za svetovno oboroževanje

Francoski vojni minister Daladier je omenil, da utegnejo svetovni izdatki za oboroževanje 1936 in 1937 znašati skoraj 500 milijard dinarjev ali 20 milijard frankov.

V milijonih domače valute znašajo oboroževalni stroški v zadnjih treh letih.

	1934	1935	1936
Sovj. Rusija	1.574	1.665	16.000
Francija	12.003	11.040	17.000
U. S. A.	703	834	930
Anglija	114	124	170
Nemčija	1.105	4.000	8.000
Italija	4.469	4.646	5.000
Japonska	933	1.023	1.200
Poljska	787	734	1.200
Čehoslovaška	1.979	1.819	2.000
Holandija	81	82	100
Rumunija	5.294	6.764	8.500
Jugoslavija	1.943	2.000	2.400
Belgija	1.271	1.138	1.600
Švica	92	95	120

Iz tega pregleda je jasno razvidno, da vojna mrzlica narašča. Najboljšo konjunkturo so imele kovine, ki so v direktni zvezi z oboroževanjem. Razvidno je pa iz pregleda tudi, koliko koristnega bi se lahko ustvarilo za človeštvo s temi ogromnimi vsotami in materijalom, če ne bi se potrošalo za uničevalno vojno.

Grško posojilo v Nemčiji. Grčija sklene posojilo v Nemčiji, in sicer v znesku 2 in pol milijarde drahem. Grčija prodaja Nemčiji tobak, Nemčija pa ji dobavlja orožje. Nemčija dolguje že sedaj okoli 1600 milijonov drahem. Grčija izda v par letih 6.15 milijard drahem za oboroževanje po svojem načrtu.

Polovica španskih duhovnikov pomorjenih, pravi vatikanska korespondenca. Upamo, da se bo ob koncu vojne v Španiji ogromna večina pomorjenih javila.

700 milijonov kavinih grmov namerava uničiti braziljska vlada. Razen tega je doslej sežgala 39 milijonov vreč kave. Na ta način upa preprečiti padanje cene kavi. Tako se uničujejo dobrine, ki so dandanes za navadne zemljane — luksuz.

Muzej o zavzetju Arktike je bil 9. januarja otvorjen v Leningradu. V muzeju je razvidna zgodovina vseh poskusov po odkritju Arktika, bogastvo arktičnih krajev, organizacija velike poti proti severu. Razen tega se nahajajo v muzeju mnogi važni predmeti, ki so jih zbrali prvi raziskovalci polarnih krajev.

15 zdravnikov in 8 lekarnarjev bo sprejetih v aktivno vojaško službo. Rok za vložitev prošnje od 15. februarja. Podrobnosti izvedo prošilci pri občinskih vojaških uradih in vojaških poveljstvih.

Davčne karte za hišno služabništvo bodo prodajale od 5. februarja dalje izključno le davčne uprave.

Dama in po svetu

za poldruho milijardo dinarjev je oškodovalo gozdno podjetje »Krivaja« našo državo s svojimi manipulacijami. O zadevi se je mnogo govorilo, pisalo pa skoro nič, ker se je od l. 1929 pod prejšnjimi režimi polagalo važnost na to, da se o korupcijah ni javno razpravljalo. Kar je bilo objavljeno, je bilo iz uradnih virov, katerim človek ni smel dodajati nobenih komentarjev. Sedaj je poslanec Milan Božič ponovno sprožil to zadevo v parlamentu. Toda glavni krivec, ki bi lahko marsikaj pojasnil, se je prijazno poslovil in obrnil Jugoslaviji hrbet.

Brezposelni učitelji in zaprte šole. Med tem, ko je samo v Sloveniji okroglo 750 učiteljev in učiteljic brez posla, pa imamo v mnogih krajih premalo učnih moči in ponekod celo zaprte šole. Govorimo o prostoti, pa nam ni prišlo na um, da bi morali poznati slučaje, ko morajo mladi učitelji in učiteljice k polaganju izpitov, pa je treba zato zapreti šolo za 10 do 14 dni, dokler trajajo izpiti, ker ni nikogar, ki bi odsotnega učitelja nadomestil. V parlamentu je v razpravi proračun ministristva prosvete. Ali bo letos dovoljen kredit, kolikor ga je potrebno, da se bodo vse šole odprle in namestilo zadostno število učnih sil? Ne smelo bi se trpeti, da se plačujejo mladi učitelji in učiteljice iz sredstev bednostnega fonda po Din 400 mesečno, kar je krivično v dvojnem oziru: prvič, ker s tem denarjem ni mogoče počteno in dostojno živeti in drugič, ker so s tem oškodovani brezposelni delavci, katerim je fond namenjen.

Banovinski svet dravske banovine je sklican dne 15. februarja t. l. Posvetoval se bo v glavnem o proračunu in izpembni naredbe o občinskih tajnikih.

Pobijanje tihotapstva z umetnimi sladili, čijih sladilna moč je večja

od sladilne moči iste količine sladkorja, bo sedaj organizirano v večjem obsegu. Uvedeno bo nadzorstvo nad izdelovanjem in predelovanjem jedil in pijač, ki jih slade z umetnimi sladili. (Upamo, da bo sedaj konec uporabljaju saharina pri izdelavi brezalkoholnih pijač.) Za en kilogram zaplenjenega saharina bo znašala nagrada Din 100 do Din 300. Plačevala se bo iz posebnega fonda, v katerega bodo prispevale tudi sladkorne tovarne po Din 1 od vsakih 100 kg prodanega sladkorja.

Dijak srednje tehnične šole z nožem napadel profesorja. Na srednji tehniški šoli v Beogradu so ob zaključku semestra odpustili 60 dijakov. Dijak II. razreda Djordje Mršić se je radi slabih ocen, ki mu jih je sporočil profesor Muhamedagić, tako razburil, da ga je napadel z žepnim nožem in mu prizadejal več ran.

Znižajte cene sladkorja! Sladkor je tudi na Čehoslovaškem drag. En kilogram velja Kč 3.70, to je okoli Din 6.—, kar je še znatno cenejše kakor pri nas. Za 100 kg sladkorne pese je plačal tovarnar kmetu 1914 K 2.—, sedaj Kč 12.25, torej z ozirom na valuto šestkrat toliko. Država je jemala sladkornega davka 1914 za 100 kg K 38.—, sedaj Kč 184.—, torej štirikrat več. Sladkor je veljal pred vojno kg K —.34, 1936 pa Kč 3.70, torej 11-krat toliko. Z ozirom na draginjo sladkorja zaslužijo tovarnarji letno Kč 600 milijonov več kakor prej; v dinarjih je to okoli eno milijardo dinarjev. — Prav kakor pri nas, le da je naša industrija manjša.

Dr. Peter Zenkl bodoči praški župan. Sedanji praški župan dr. Baxa, ki županuje Praški od prevrata, namerava odstopiti. Volitve v praški občinski svet so vsakih šest let in ta doba poteče približno s koncem

tega leta. Novi župan naj bi bil dr. Zenkel, ki se udeje v občinski politiki že od leta 1911 in je sedaj star 53 let. V centralno zastopstvo Prage je bil izvoljen 1923 ter je prevzel referat v socialnem skrbstvu in se naravnost odlikuje na tem polju.

Pred novo razorožitveno konferenco? Z ozirom na predloge Bluma v Lyonu, je sklenil svet Društva narodov, da naj urad konferenca za razorožitev skliče v aprilu mesecu sejo pod predsedstvom Politisa, da se posvetuje o sklicanju konference za razorožitev. Na sejo bosta povabljeni tudi Nemčija in Italija.

Madžari za spravo z malo antanto. Madžarska je pripravljena sodelovati z malo antanto, če bo z njenimi državami enakopravna. Pri tem misli na oboroževanje in manjšinsko vprašanje.

Proti nevmešavanju Nemčije v špansko vojno se je izrekel v svojem listu general Ludendorff, ker Španija nikdar ne bo mogla plačati dolgov državam, ki so ji pomagale. Ta izjava potrjuje, da Franco nima posebnega kredita. List je bil zaplenjen.

Nemčija je bila povabljena na sejo Društva narodov. Na povabilo po tajništvu Društva narodov niti odgovorila ni, čeprav se ji je sporočilo, da se bo na seji razpravljalo o razdelitvi surovin na svetu, ki jih Nemčija prav posebno potrebuje.

Noben Nemeec ne sme več sprejeti Noblove nagrade. Tako je zaključil nemški parlament iz protesta proti temu, da je bila podeljena Noblova nagrada za mir radi veleizdaje obsojenemu pisatelju v. Ossietzkemu. Pravijo, da je na tako nagrado reflektiral Göbbels, ki je znan po svojih govoreh v radio.

Francozom grozi napad iz Španije. Bivši klerikalni ministrski predsednik belgijski, Hymans, je prispel iz Valencije ter izjavil novinarjem, da Nemčija pripravlja vpad v južno Francijo iz Španije. (»Sozialdemokrat«)

Tone Maček:

Srečka Svetega Vincencija

»Saj veš, da sva že enkrat napravila konec. Da nima več smisla.«

»Ali zdaj pa je stvar drugačna, kar je bilo takrat nesmisel, je danes mogoče. Položaj se je v najin prid spremenil.«

»Tako? Sem radovedna.«

»Šla je v kuhinjo po naramno ruto in se je neopaženo izmuznila na prosto. Takoj nato je odšel tudi Rozenkranc. Na cesti ga je počakala. Zavila sta med vrtove, po drevoredu.«

»No kaj mi imate povedati?«

»Veš Barbka, ni lepo, da me zopet vičeš. Po vsem tistem.«

»Kako pa naj bi drugače. Rekla sva si »Z Bogom!« in s tem je bila zame stvar končana. Sicer ne po moji krivdi. Jaz sem resno mislila.«

»Priznavam Barbka, ampak takrat res ni bilo mogoče. Kak zakon pa bi bil to, če bi se še za krompir v oblicah morala boriti. Nisem te hotel napraviti nesrečne.«

»Lari-fari. Le korajže ti je manj-

kalo. Res imaš majhno plače, ali pa misliš, da jaz ne bi mogla tudi kaj zaslužiti? Čemu pa imam tele roke? Z malo resne volje bi se že prebila skozi življenje.«

»Ampak veš, meni se to nič kaj ne dopade, da bi moja žena morala hoditi v dnino. Že radi ugleda. Žena ima po mojem mnenju samo možu gospodinjiti in mu streči in otroke vzgajati če jih kaj Bog da, mož pa jo mora ljubiti in za njo skrbeti.«

»No dobro. Ali je pa danes na tem kaj bolje?«

»Mislim da.«

Barbka ga je nezaupno pogledala. »Mislim da ti Gostolevc tudi danes ne daje veliko večje plače ko takrat.«

»Res ne. Ampak Gostolevca mislim sploh zapustiti.«

Barbki je kar sapo zaprlo. »Kam pa misliš iti?«

»Nikamor Barbka. Nikjer več ne bom služil. Tu v mestu hočem ostati. In hišo si postavim.«

Barbka je iznenadena obstala in zakrivila z rokama: »Kaj praviš!? Bog se usmili! Pa vendar nisi bolan!«

Skrbno ga je potipala po čelu.

»Res, res Barbka. Nič se ne šalim.«

»Pa menda nisi v loteriji zadel?«

»Hm —. To ne; ampak teta mi je umrla v Gorici in mi zapustila vse premoženje.«

»Kaka teta? Saj mi nisi nikdar pravil o kaki teti.«

»Ze res. Dokler je živela se ni nikdar brigala za me. Seveda, tudi jaz ne mnogo zanjo. Kaj pa naj bi storil? Denarja nisem imel, da bi jo mogel obiskovati. Samo parkrat sem ji voščil za god. Ker pa ni nikdar odpisala, sem še to opustil.«

»Kako pa, da je potem ravno tebi zapustila?«

»Najbrž so ji že vsi drugi sorodniki pomrli in se je nazadnje spomnila mene. Mogoče pa jo je ob zadnji uri začela vest peči, da me je prej tako zanemarjala.«

Rozenkranc se je sam sebi čudil, da mu tako gladko teče jezik. Kar same od sebe so mu prihajale kombinacije. Nič ni prišel v zadrego. »Pa dosti?« je radovedno vprašala Barbka.

»Dosti bo za novo hišo. In še ostane toliko da lahko oba brezskrbno živiva do smrti.«

»Pa si dobil kako pisanje, ali kako?« je še vedno poizvedovala Barbka, ki kar ni mogla verjeti.

»Prišlo je na sodnijo in tam zdaj poizvedujejo, če sem jaz res pravi sorodnik in dedič svoje tete. Predložiti sem moral krstni list in domovnico. Ko bo vse overovljeno in potrjeno, bodo poslali vse v Gorico in potem bo prišel denar. Mogoče kmalu, mogoče šele čez en mesec ali dva.«

»In potem, misliš — — —«

»Da bi se midva lahko vzela. Saj nisem nikdar prenehal misliti na tebe. Ali poprej si res nisem upal. Sedaj bo to lahko.«

»Če je to res, in če te je volja, zakaj ne?«

Še dolgo sta se sprehajala in do vseh podrobnosti razpravljala o svojem bodočem gospodarstvu. Pri slovesu je precej dolgo držal njeno roko v svoji in Barbka mu jo je velikodušno prepustila. Celo po licu jo je enkrat pobožal. Več si ni upal. (Dalje prihodnjič.)

Črna pri Prevaljah

V občini naj zaveje drug duh! Pri lanskoletnih občinskih volitvah smo socialisti pristali na kompromis samo pod pogojem, da bo nova občinska uprava upoštevala delavske težnje in svoje delo prepočila s socialnim duhom. Ena prvih naših zahtev je bila, da se povišajo mezde občinskim delavcem, ki so v zadnjih letih, za časa diktature znašale samo Din 20 do Din 25, na Din 30. Gospodje so to obljubili. Ko je to vprašanje prišlo na dnevni red, so se pa z nekaterih strani čuli pomisleki in izgovori. To pa naše delegacije ni moglo ovirati, da ne bi vztrajala na tej zahtevi. — Tudi glede ubožnih podpor smo zahtevali, da se popravi krivica, ki se je zgodila revežem, odkar socialisti nismo bili več gospodarji na občini. Poprej so znašale ubožne podpore Din 75 mesečno. V dobi, ko se je gospodarilo »brez strank v prid ljudstva«, pa so gospodje znižali te podpore na Din 35 mesečno. Naša zahteva in zahteva socialističnih zastopnikov na občini je, da se revežem da podpora, kakor so jo uživali, dokler je bila občina v socialističnih rokah. Gospodje so pred volitvami na to zahtevo pristali — zlasti župnik in župan. Tudi ako bi se kdo premislil, mi bomo na izvedbi te zahteve vztrajali.

Redni letni občini zbor podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije se bo vršil v nedeljo, dne 7. februarja točno ob 9. uri dopoldne v prostorih pri Knezu. Člani, udeležite se ga vsi in bodite točni, ker je dnevni red precej obširen. Na zborovanju poroča centralni tajnik s. Arh. **Odbor.**

Izjava. Izjavljamo, da rudar Peter Havle s Sv. Helene ni pisec članka »Rudniška nesreča v Podpečih« v št. 103 »Delavske Politike« z dne 23. decembra 1936. — **Uredništvo.**

Mežica

Shod podružnice Zveze rudarjev Jugoslavije bo v nedeljo, dne 7. februarja s pričetkom ob 9. uri dopoldne v gostilni Toff. Govornik s. Eržen. Rudarji, stojimo pred volitvami zaupnikov, zato pridite vsi na shod!

Tako se godi nam brezposelnim. Sprememba, ki se je izvršila od leta 1922 do 1936 je za nas brezposelne jako občutna. Lepi so bili časi za delavske družine poprej enkrat, ko je bilo vse zaposleno in je bila kriza še pod konkurzom. Ko je l. 1922 prišel mežski rudnik v tuje roke, kupila ga je angleška družba, so za nas domačine nastali drugi časi. Brezposelnost raste in za nas ni dela, ne jela. Naj svet ve, da tudi nam brezposelnim v Mežici noben Božič in nobeno novo leto ne prinese izboljšanja. Dobro se še spominjamo, kako je meseca maja 1922 priobčil »Slovenski Narod« izjavo novih gospodarjev rudnika: »Ne bomo klicali angleških, ne tujih delavcev, ampak bomo pustili vse po starem, brez spremembe; Anglež izpolni kar obljubi.« Kam so utonile po 10 letih te lepe besede, Danes kličejo in sprejemajo v delo pri rudniku tudi tuje delavce, ki nam domačinom skačejo v hrbet. Dela je dovolj, to dobro vemo, saj delajo delavci s polno paro, pred Božičem so delali kovinarji po 24 ur neprenehoma brez vsega odihala, dočim je nas brezposelnih samo v mežski občini čez 70, ki čakamo z lačnim želodcem, kdaj bo konec zime. Omeniti moramo, da nimamo kuhinje za brezposelne, podporo pa smo že dobili — Din 25 na osebo. In to je v splošni vsebini. In vendar je v mežskih trgovinah vse najdražje. Torej povdarjamo, da smo tudi brezposelni svobodni državljani, nočemo pa biti kapitalistični sužnji! Delavoljni ljudje smo, ne pa lenuhi, kakor nam radi očitajo vseh dobrot presiti ljudje. Namesto, da družba išče in sprejema tuje, naj da nam, domačinom, kos kruha. Izpolnite obljube prejšnjih let! **Brezposelni.**

Murska Sobota

Dva hitlerjevska agitatorja — čez mejo. Pred tremi meseci je likvidirala družba za eksport svinj v inozemstvo, pri kateri sta bila nastavljeni tudi neki nemški mesar Riedl in njegova žena. Oba sta se živahno gibala v tukajšnjih krogih in se družila ter bratila tudi s tukajšnjimi bogatimi židi. To je moralo vsakega začuditi, kajti g. Riedl je bil hitlerjanec, ki je vsepovsod pripovedoval o dobrih razmerah v Nemčiji in hvalil Hitlerja ter nemški fašistični režim. Nenadoma pa sta Riedl in njegova žena izginila iz mesta. Takoj na to smo čuli, da so varnostni organi našli nekatere skrivne 240 kg propagandnih tiskovin za rajhovsko fašistično agitacijo v Avstriji, kamor jih je Riedl tihotapil, naročil in tiskal pa menda nekatere v Zagrebu. To odkritje jima je najbrž tudi podkurilo pod nogami, da sta se tako naglo poslovila. Bajje sta se nedavno tega že tudi javila iz Berlina neki tukajšnji družini.

Laško

Delavci zastoj in za en dinar. V tovarni Bračko morajo delati delavci novinci 14 dni zastoj, po tem roku pa dobe mezdo Din 1 na uro. S tem kolosalnim zaslužkom delavec ne more živeti, zato pa tem lažje živi podjetnik, ker mu gara delavec takorekoč zastoj. Javnost se zgraža, delavci in delavke kolnejo in jadikujejo — pomoč pa je samo v razredni organizaciji! Delavci, organizirajte se in jačajte svojo zavednost s čitanjem »Delavske Politike«, katero bi moral imeti vsak delavec naročeno!

Velenje

Rudarski shod, ki ga sklicuje podružnica ZRJ, se bo vršil v nedeljo, dne 7. februarja s pričetkom ob 9. uri dopoldne v gostilni Rak. Govornik s. Jelen iz Maribora. Pridite vsi!

Pregled svetovnih dogodkov

od 15. do 21. januarja 1937.

15. januarja. Francija (nevmešavanje): Francoski parlament je soglasno sprejel predlog vlade glede pošiljanja prostovoljcev v Španijo. Nabiranje in pošiljanje prostovoljcev v Španijo je prepovedano pod pogojem, da bodo to istočasno storile tudi ostale države. Francija je še vedno za izvedbo najstrožje kontrole. Komunisti so glasovali za ta predlog. S tem je Francija odgovorila na predlog Anglije z dne 10. januarja, ki predvideva, da naj bi države, še predno bi bila sklenjena kontrola, vsaka na svojem ozemlju prepovedale nabiranje in pošiljanje prostovoljcev.

17. januarja. Italija (skupna varnost): V nekem razgovoru z dopisnikom lista »Völkischer Beobachter« je rekel Mussolini: »V bodočnosti skupnost bolj in bolj gineva... Razvoj dogodkov potrjuje, da je nastala doba, v kateri odločajo močni posamezniki in nadosebnosti. Demokracije so kakor valjujoči puščavski pesek, ki ga nosi veter... Mi garantiramo sedanje stanje v Sredozemskem morju.« Na vprašanje ali bi vzpostavitev sovjetske republike v Španiji ali v enem delu Španije (n. pr. v Kataloniji) pomenila ogrožanje sedanjega stanja, je rekel Mussolini: »Seveda!« Z ozirom na ogrožanje osi Berlin—Rim vsled sklenitve sredozemskega dogovora je rekel Mussolini: »Upanje, da bi italijansko angleški sporazum razrahljal zvezo Rim—Berlin je brezplodna želja nasprotnikov našega na novo sklenjenega, nedotakljivega nemško italijanskega

bloka. Ne! Na tem se ni ničesar izpremenilo in se tudi ne bo. Nasprotno! Sredozemski dogovor z Anglijo pomeni samo okrepitev zveze Berlin—Rim in predstavlja logično nadaljevanje naših teženj za mir v Evropi.«

19. januarja. Velika Britanija (nevmešavanje, skupna varnost): V svojem zelo važnem govoru o zunanji politiki v parlamentu je rekel Eden med drugim tudi tole: »V angleško italijanski izjavi ni nobene besede, nobene vrste, niti vejice, ki bi dovoljevala katerikoli državi vmešavanje v španske zadeve, ne glede na težnje, ki bi jih zasledovala ta ali ona vlada v kateremkoli delu dežele...« »Res je, da se je v začetku spora (v Španiji op. ur.) obravnavalo vprašanje prostovoljcev. S tem v zvezi je opravičena pritožba nekaterih sil, da se ni potrebno ukrenilo. Nekateri narodi so se tedaj udeleževali unilateralno (enostransko).«

20. januarja. Portugalska (nevmešavanje): V svojem odgovoru na dne 1. januarja s strani nadzornega odbora v Londonu predloženi načrt o izvedbi kontrole (na katerega bi bilo treba odgovoriti do 10. januarja in je legalna španska vlada odgovorila že 8. januarja), izjavlja Portugalska, da je pripravljena kontrolirati svoje lastne meje. Misel, da bi dopustila kontrolo na svojem ozemlju po tujih zastopnikih pa odklanja.

21. januarja. Društvo narodov: Otvoritev 96. seje sveta Društva narodov.

Naša predavanja

Lepo uspelo predavanje v Slov. Bistrici

Na pobudo podružnice SMRJ se je v nedeljo, dne 31. januarja vršilo v dvorani hotela »Beograd« predavanje o pomenu strokovne in kulturne organizacije, delavskega tiska ter pravicah in dolžnostih obratnih zaupnikov. Predavanje je otvoril predsednik podružnice s. Germ, poročala pa sta ss. Jelen in Vidovič iz Maribora.

Delavci so pazno sledili izvajanjem govornikov. Pred in po predavanju so delavski pevci pod vodstvom svojega vrlega dirigenta zapeli dve delavski pesmi, za kar so želi živahno odobravanje. Prišlo je se tudi

14 novih naročnikov

za »Delavsko Politiko«.

Člani delavskega kolesarskega društva »Vzajemnost« se živahno udeležujejo na kulturnem polju in so v zadnjem času imeli več uspešnih prireditev, za kar zaslužijo vse priznanje.

Velika udeležba na predavanju v Sevnici

Dne 2. februarja se je vršilo prvo predavanje o socialni zakonodaji in pomenu delavskega tiska pri Petretiču. Predavanje je otvoril in vodil predsednik SDSZJ, s. Turnšek. Poročala pa sta ss. dr. Reisman in Jelen iz Maribora. Obisk na tem predavanju je gotovo najzgovornejši dokaz, kakšno silno zanimanje vlada med delavstvom v našem kraju za ta vprašanja. Sodrugi, ki so tu že desetletja orali ledino, so danes lahko ponosni na uspehe svoje organizacije. Teža važnega predavanja so se udeležili tudi nekateri sodrugi iz Boštjanja in iz kamnoloma v Orehovem.

Delavstvo je bilo s tem predavanjem jako zadovoljno in želi, da bi se taka pre-

VZAJEMNOST

Zagorje

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost« je razpuščeno.

Maribor

Cankarjev večer, ki ga je priredila »Vzajemnost« je uspel nad vse pričakovano. V izredno poljudnem predavanju je prof. s. Teply seznanil poslušalce z Ivanom Cankarjem kot človekom in pisateljem, predhodnikom nove dobe v literaturi in klicarjem vseh ponižanih in razžaljenih. Pred in po predavanju sta nastopila moški in mešani pevski zbor, sledile so deklamacije in recitacije iz Cankarjevih del in dialog iz »Hlapca Jerneja«. Priznati je treba, da je bil program zelo posrečeno sestavljen. Novi oder z zavesami, s Cankarjevo sliko in rdečimi nagelnji pod njo, je tvoril primeren ozadje dvorane za to slovesnost. Pohvalno moramo omeniti, da je prišlo na prireditve nad 30 ruških sodrugov in sodružic.

Kranj

Maškarada priredi »Vzajemnost« v nedeljo, dne 7. t. m. s pričetkom ob 18. uri v restavraciji Semen. — Dostojne maske dobrodošle! Za neprisljivo zabavo preskrbljeno!

Delavski pravni svetovalec

Ali ima zaupnik, ki je bil brez razloga odpuščen, pravico do mezde do konca koledarskega leta, ali pa še do marca naslednjega leta, če so bile zaupniške volitve v marcu?

Vprašanje: V stavbnem podjetju sem bil izbran za zaupnika v marcu lanskega leta. Podjetje pa me je že v oktobru odpuštilo, ne da bi imelo za moj odpust kak zakonit razlog in ne da bi bil kot zaupnik pravilno razrešen. Do kedar lahko zahtevam mezdo?

Odgovor: Mandat zaupnika traja do konca koledarskega leta, le v izjemnih prilikah se lahko podaljša do izvolitve novih zaupnikov, največ pa za eno leto. Ako ste bili neopravičeno odpuščen, vam pripada mezda za oni čas, dokler bi trajal Vaš zaupniški mandat, t. j. do 31. decembra. Šele s tem dnem bi vam smel službodajalec službo na 14 dni odpovedati. Ker vam ni odpovedal, ampak vas je poprej odpuštil, dasiravno ste bili zaupnik, vam pripada poleg gornje zaupniške mezde tudi še mezda za 14-dnevno redno odpovedno dobo v januarju.

Nezgodna renta (Litija)

Vprašanje: Vsled nezgode mi je bila odmerjena nezgodna renta, katero je urad po mojem naročilu dostavljal mojemu očetu. Oče je umrl. Ali imam sedaj še pravico na rento?

Odgovor: Renta je bila odmerjena vam, vi ste samo odredili, da naj jo urad izplačuje vašemu očetu. Dokler z zdravniškim pregledom ni ugotovljeno, da vam renta več ne pripada, ste do rente upravičeni. Sporočite uradu (navedite številko rentnega oddloka), da naj rento odslej nakazuje na Vaš naslov.

Študenti pri Mariboru

Podružnica I. delavskega kolesarskega društva priredi v soboto, dne 6. februarja veliko maskarado pri Mrazu. Maske dobrodošle. Za obilen obisk se priporoča odbor.

Nudi se mi ugodna prilika kupiti dobro, rentabilno podjetje.

V to svrhu potrebujem Din 20.000 posojila proti vknjižbi na prvem mestu. Vračilo z obrestmi po dogovoru. Kdor želi imeti svoj denar popolnoma varno naložen, naj blagovoli poslati svojo ponudbo na upravo lista pod »Posojilo, varna naložba«.

KOLESARJI! Vaša kolesa so potrebna temeljitega popravila, kakor emajliranje, poniklanje itd. Obrnite se na znano strokovnjaško mehanično delavnico

JUSTIN GUSTINČIČ

Maribor, Tattenbachova ulica št. 14
telefon 21-30, kjer vam kolo popravijo, da vam služi kakor novo. — Štramba koles čez zimo.

Patentirali smo izdelavo garantirano nepremočljivega Hubertus-sukna.

Ker nikomur ne prodajamo Hubertus-sukna, dobe se samo pri nas vsem znani

HUBERTUSI

katerih
nepremočljivo
sukno izdelujemo po
patentu št. 7644/31.

Vsakdo, kdor je pri nas enkrat kupil je postal naš stalni odjemalec!



TIVAR-HUBERTUSI
iz garantirano nepremočljivega sukna

TIVAR-OBLEKE